

Remissyttrande

2026-05-06

Finansdepartementet

Diarienummer: 0111/26

Er referens: Fi2025/02401

Remissyttrande över Nya grindvaktfunktioner i LOV – ett förslag som bidrar till att motverka kriminella eller oseriösa leverantörer i valfrihetssystem (Konkurrensverket 2025:8)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade rapport från Konkurrensverket på remiss. Brå har i flera rapporter och tidigare remissvar pekat på att så kallade LOV-system (som regleras i Lagen om valfrihetssystem) är brottsutsatta, att fungerande tillsyn och uppföljning är viktiga brottsförebyggande verktyg, att myndigheter och upphandlare kan uppleva att det är otydligt vilka kontroller som får göras, att information som behövs för effektiv kontroll inte alltid finns tillgänglig, att kontroll riskerar att glömmas bort om den inte institutionaliseras och att samverkan och utökade möjligheter till informationsdelning behövs (se bl.a. Brå 2022:1, Brå 2024:2 Brå 2025:20). Brå välkomnar rapportens systemansats och bedömer att lagda förslag tillsammans utgör viktiga steg på vägen mot att åtgärda de problem som rapporten beskriver. De enskilda förslagen kommenteras nedan.

Brås inställning till förslagen

- 1) Brå ser positivt på att upphandlande myndigheter ges bättre möjlighet att styra och planera anbudsgranskning och kontroll, genom att införa det valbara alternativet att inträde i LOV-system begränsas till reglerade annonsfönster.
- 2) Brå vill, med anledning av att Konkurrensverket bedömer att det är tillräckligt att kontrakt i LOV kan tidsbegränsas om upphandlaren väljer det, framhålla två slutsatser från tidigare studier. Dels har regelbunden kontroll och avstämning ett brottsförebyggande värde. Dels händer det att kontrollperspektivet tappas bort om det inte institutionaliseras.

Konkurrensverket motiverar sitt ställningstagande med att flera tillfrågade aktörer menar att obegränsade löptider kan behövas på vissa marknader för att säkerställa kontinuitet och förutsägbarhet. Det framgår dock inte av den presenterade analysen varför upphandlare som har god kontroll på sina leverantörer och som är nöjda med leveranserna i ett LOV-system skulle vara förhindrade att säkra kontinuitet och förutsägbarhet i ett system med obligatoriska tidsbegränsningar av kontraktens löptid. Däremot skulle

tidsbegränsningar kunna tvinga fram en regelmässig översyn bland mindre aktiva upphandlare, som i dagsläget har sämre kontroll av leverantörer och leveranser. Mot den bakgrunden menar Brå att möjligheten till tidsbegränsningar bör utredas mer noggrant.

3) Brå välkomnar, bland annat mot bakgrund av tidigare studier av välfärdsbrottslighet (Brå 2022:1) och av oseriösa företag i välfärdsbranscher (2025:20), den föreslagna utvidgningen av uteslutningsgrunderna.

4) Brå har inget att erinra mot att bestämmelserna om förfrågningsunderlagets innehåll, kontraktsvillkor och åberopad kapacitet struktureras om. Eftersom tidigare studier visat att underleverantörskedjor och koncernstrukturer kan användas för att undkomma granskning är det bra att det tydliggörs att krav kan ställas på att åberopad kapacitet kan behöva bytas ut. Huruvida det är tillräckligt för att stärka kontrollen av åberopad kapacitet utanför det kontraktsskrivande företaget kan dock behöva följas upp.

Brå instämmer i att införandet av ett krav på efterannonsering av de leverantörer som nekats tillträde till ett LOV-system kan ha brottsförebyggande verkan. Det förutsätter att det kan göras tydligt vilka företag som nekats anslutning av skäl kopplade till kriminalitet eller bristande seriositet och vilka företag som nekats anslutning av andra skäl.

5) Brå har inget att erinra mot att bestämmelser om kontroll och uppföljning förs in i LOV. Den osäkerhet som finns om mandat för kontroll och uppföljning, inte minst i kommuner och regioner, behöver adresseras (vilket Brå även lyft i remissyttrande 2025-09-15 om Statskontorets rapport Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner).

6) Vad gäller Konkurrensverkets övriga förslag instämmer Brå i att tillsynsmyndigheter behöver ges samma möjlighet i granskning av oegentligheter i verksamhet i LOV-system som i upphandlad verksamhet. Brå instämmer också i att det bör utredas om fler uppgifter om valfrihetssystem kan samlas in och tillgängliggöras. Brå instämmer i att en ökad standardisering och digitalisering, där det är möjligt, kan underlätta uppföljning och kontroll. Brå instämmer slutligen i att det kan vara motiverat att överväga revisionsplikt för alla företag som producerar offentligt finansierade tjänster riktade till särskilt skyddsvärda personer (Brås remissyttrande 2023-12-14 om Bolag och brott – några åtgärder mot oseriösa företag, SOU 2023:34, förordar en bredare utökning av revisionsplikten).

Vad gäller ett belastningsregister för juridiska personer, om det är genomförbart, kan det finnas förtjänster med ett sådant register men även svårigheter och begränsningar. Brå har nyligen dragit slutsatsen att företag som använts för kriminella upplägg inte sällan överges och försätts i konkurs (Brå 2025:20). För att hantera det behöver ett register synliggöra kopplingar mellan personer och tidigare företag, inklusive företag som försätts i konkurs.

En svårighet när oseriösa företagare ska identifieras via tidigare kopplingar till oseriösa företag är att de personer som står bakom uppläggen inte nödvändigtvis har en formell roll i företaget när uppläggen genomförs, samt att konkurser kan leda till att brott inte utreds. Även om det möjligen i mindre grad gäller den typ av brottslighet som sker i tillståndspliktiga företag i LOV-system bör det vägas in i bedömningen av den större frågan om ett belastningsregister för juridiska personer. Brå har i andra sammanhang varnat för en övertro på den brottsförebyggande effekten av registerkontroller mot belastningsregistret för fysiska personer och vill framhålla att ett belastningsregister för juridiska personer kommer ha ett mer begränsat innehåll och ha en lösare koppling till de företag och personer som är föremål för kontroll.

Detta yttrande avges av generaldirektör Jonas Trolle efter föredragning av utredare Marianne Danielsson. I beredningen har även biträdande enhetschef Johanna Skinnari, tf gruppchef Jeanette Hemming, upphandlare Robert Galant och tf enhetschef Åsa Lennerö deltagit.